

GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII NA LATA 2020 - 2023

Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii w Starachowicach na lata 2020 - 2023, zwany dalej „Gminnym Programem” określa w szczególności strategiczne cele i zadania gminy wynikające z art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii, zwanej dalej „ustawą”. Cytowana ustawa nakłada na samorząd obowiązek uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii oraz finansowania zadań związanych z jego realizacją.

Gminny Program stanowi część Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Starachowicach oraz uwzględnia cele operacyjne i zadania dotyczące przeciwdziałania narkomanii, określone w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2016-2020. Cel strategiczny NPZ to: wydłużenie życia w zdrowiu, poprawa zdrowia i związanej z nim jakości życia ludności oraz zmniejszenie nierówności społecznych w zdrowiu. Zadania „Gminnego Programu” na 2020 r. odpowiadają na cel operacyjny 2: „Profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi”. Jest wyrazem dążenia samorządu lokalnego do stworzenia warunków sprzyjających zachowaniu zdrowia fizycznego i psychicznego mieszkańców Starachowic, właściwemu wychowaniu młodego pokolenia oraz zachowaniu ładu i porządku publicznego.

Do opracowania Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2020-2023 wykorzystano wyniki badań szkolnych (według metodologii ESPAD) z 2019 r. zawarte w raporcie „Młodzież 2019”. Najnowsze wyniki zaprezentowano na tle wyników z 2011 i 2015 roku. Uzupełnieniem są dane zebrane z Komendy Powiatowej Policji w Starachowicach oraz dane podmiotów realizujących zadania Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w 2019 r.

Na przełomie maja i czerwca 2019 r. w Polsce realizowano badania ankietowe ESPAD (Europejski Program Badań Ankietowych w Szkołach). Z uwagi na fakt, że w Starachowicach od 1998 r. prowadzone są badania według tej metodologii, to zasadnym było kontynuowanie ich w rytmie krajowym. Badania młodzieży szkolnej według metodologii ESPAD prowadzone w Starachowicach roku mają ogromną wartość - zastosowanie tej samej metodologii pozwala na ocenę rozmiarów zjawiska używania substancji psychoaktywnych (legalnych i nielegalnych), jego dynamiki oraz w przybliżeniu analizę na tle sytuacji w Polsce. Istnieje także możliwość odniesienia się do wyników z lat 1998, 2001, 2003, 2006, 2011 i 2015. Systematyczna realizacja tych badań jest wysoko oceniona przez samorząd województwa świętokrzyskiego. W bieżącym programie wykorzystamy analizę wyników z 2019 roku na tle danych z lat 2011 i 2015. Wydaje się, że będzie to bardziej czytelne, a doświadczenia oraz wnioski z ostatnich 8 lat zostaną wykorzystane do konstruowania Programu na lata 2020-2023. Istnieje zawsze możliwość odniesienia się do wyników z wcześniejszych lat, celem śledzenia trendów w dłuższym okresie czasu. Należy przy tym brać pod uwagę zachodzące zmiany kulturowe, społeczne, obyczajowe i oczywiście ekonomiczne.

Gmina Starachowice realizuje zadania na rzecz przeciwdziałania narkomanii od 1994 roku, a od 2005 roku, zgodnie z ustawowymi wymogami.

Diagnoza problemu

Celem diagnozy było pozyskanie informacji na temat zasięgu zjawiska używania substancji psychoaktywnych i problemów bezpośrednio związanych z tym zjawiskiem na terenie gminy Starachowice. Najwięcej danych dotyczy uczniów oraz młodych ludzi. Do nich kierowanych jest najwięcej działań i stanowią najszerszą grupę odbiorców programów profilaktycznych. Nadal pozostaje problem dotarcia do dorosłych użytkowników substancji psychoaktywnych – np. w miejscu pracy. Zostają oni zidentyfikowani dopiero w momencie gdy trafiają do placówek leczenia odwykowego, często obciążeni już dużymi problemami zdrowotnymi. Należy rozważyć jakie działania profilaktyczne kierować właśnie do tych grup odbiorców.

Diagnoza dotycząca młodzieży szkolnej zawarta w Programie oparta jest na ostatnich wynikach ww. badań ankietowych oraz bieżących informacjach i sprawozdaniach realizatorów GPPN.

Zakres dostępnych danych

Źródła danych wykorzystanych w dokonaniu diagnozy:

1. Wyniki ankietowych badań szkolnych według metodologii ESPAD (w odniesieniu do lat 2011, 2015), opracowanie wyników: Janusz Sierosławski Instytut Psychiatrii i Neurologii w Warszawie).
2. Dane statystyczne z Komendy Powiatowej Policji w Starachowicach .
3. Dane statystyczne z placówek leczenia odwykowego: PZOZ – Poradnia Leczenia Uzależnień oraz Punkt Konsultacyjny dla Uzależnionych i ich Rodzin przy Stowarzyszeniu Nauczycieli „Zdrowa Szkoła”, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Starachowicach.
4. Wybrane dane podmiotów realizujących zadania Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w 2019 roku.

Diagnoza dotyczy obszarów:

1. Zjawiska używania substancji psychoaktywnych przez młodzież.
2. Dostępność młodzieży do substancji psychoaktywnych.
3. Opinie i wiedza na temat substancji psychoaktywnych.
4. Zjawisko używania substancji psychoaktywnych przez dorosłych użytkowników.
5. Udział nieletnich w dokonaniu czynów z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.
6. Dane na temat ilości osób ze zdiagnozowanym uzależnieniem od narkotyków.
7. Posiadane zasoby.

1. Zjawisko używania substancji psychoaktywnych przez młodzież.

Prezentujemy wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych w Starachowicach (młodzież w wieku 15 - 16 lat oraz 17 - 18 lat) w latach: 2011 , 2015 oraz 2019.

Tabela 1. Populacja badanych w kolejnych latach:

	2011	2015	2019
15-16 lat	359	277	256
17- 18 lat	418	424	175

Poniższe tabele pokazują rozpowszechnianie i eksperymentowanie z poszczególnymi substancjami psychoaktywnymi w obu badanych grupach wiekowych (młodszy 15-16 lat i starsi 17-18 lat).

Porównując wyniki z 2011, 2015 i 2019 roku możemy zaobserwować spadek odsetka uczniów gimnazjalnych używających narkotyków (dotyczy to wszystkich środków, o jakie byli pytani). Szczególne widoczne jest to w przypadku przetworów konopi indyjskich, substancji wziewnych.

W 2019 roku na pierwszym miejscu pod względem rozpowszechnienia znajdują się przetwory konopi (marihuana lub haszysz) oraz leki uspokajające i nasenne. W obu przypadkach w stosunku do 2015 roku obserwujemy spadek wskaźników (większy w przypadku marihuany). Na trzecim miejscu znajdują się substancje wziewne - duży spadek w stosunku do poprzedniego badania. W przypadku pozostałych substancji obserwujemy niskie wskaźniki, z tendencją spadkową w odniesieniu do lat 2011 i 2015.

Tabela 2. Używanie substancji psychoaktywnych kiedykolwiek w życiu wśród uczniów w wieku 15-16 lat (odsetek badanych).

Substancje psychoaktywne	2011	2015	2019
Marihuana lub haszysz	30,6	34,3	18,4
Substancje wziewne	18,2	16,4	8,2
Amfetamina	8,6	3,6	2,7
Leki uspokajające i nasenne	22,8	21,7	18,4
LSD	1,7	4,7	1,6
Ecstasy	2,5	4,0	3,2
Kokaina	3,9	3,6	1,6
Heroina	3,6	3,2	1,6
Astrolit	1,1	1,4	1,6
"Kompot"	3,1	2,2	1,6
Grzyby halucynogenne	4,5	4,3	1,6
Crack	2,5	2,2	2,7
Sterydy anaboliczne	4,2	4,7	0,8

Tabela 3. Używanie substancji psychoaktywnych kiedykolwiek w życiu wśród uczniów w wieku 17-18 lat (odsetek badanych).

Substancje psychoaktywne	2011	2015	2019
Marihuana lub haszysz	44,0	42,5	34,9
Substancje wziewne	9,1	10,4	12,0
Amfetamina	10,0	9,9	6,9
Leki uspokajające i nasenne	21,4	22,6	22,3
LSD	1,4	5,0	2,9
Ecstasy	2,0	5,7	4,0
Kokaina	3,6	5,9	3,4
Heroina	1,6	4,0	4,0
Astrolit	1,4	2,4	2,8
"Kompot"	1,8	4,7	1,7
Grzyby halucynogenne	5,9	6,4	2,8
Crack	2,5	3,8	2,7
Sterydy anaboliczne	1,8	4,7	2,3

W przypadku starszych uczniów obserwujemy raczej tendencje stabilizacyjne jeśli chodzi o mniej popularne narkotyki. W przypadku marihuany systematyczny spadek odsetka osób używających w stosunku do 2015 roku o 7%, a do 2011 roku o 9,1%.

W 2011 roku obserwowaliśmy znaczny spadek odsetka uczniów starszych używających chociaż raz w życiu amfetaminy (w odniesieniu do lat poprzednich). W 2015 roku eksperymentowanie z amfetaminą utrzymywało się na tym samym poziomie co w 2011 roku. Aktualnie spadek o 3%. Pewien wzrost obserwujemy w przypadku używania substancji wziewnych.

Rozpowszechnienie eksperymentowania z lekami uspokajającymi i nasennymi przyjmowanymi bez przepisu lekarza, w młodszej grupie kontynuuje trend spadkowy, zaś w starszej utrzymuje się cały czas na takim samym poziomie – 22,3%.

Wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych obserwowaliśmy tendencję spadkową rozpowszechnienia eksperymentowania z substancjami wziwymi do 2006 roku, w 2011 roku wzrost do poziomu wyjściowego z 1998 roku. W 2015 roku utrzymuje się podobny poziom i pewien wzrost w 2019 roku, W młodszej grupie odnotowano duży spadek – o połowę.

Tabela 4. Używanie substancji psychoaktywnych wśród uczniów w wieku 15-16 lat, kiedykolwiek w życiu wg płci badanych (odsetek badanych).

	2011		2015		2019	
	Chłopcy	Dziewczęta	Chłopcy	Dziewczęta	Chłopcy	Dziewczęta
Marihuana lub haszysz	45,1	17,3	43,9	26,8	23,9	13,0
Substancje wziwne	19,2	17,3	14,9	18,4	16,8	0,0
Amfetamina	13,9	3,8	2,6	3,4	4,4	1,6
Leki uspokajające i nasenne	17,3	28,1	13,2	29,7	15,9	20,6
LSD	1,7	1,6	6,2	2,0	0,9	2,4
Ecstasy	3,5	1,6	3,6	2,7	4,5	2,4
Kokaina	5,2	2,7	0,9	4,0	0,9	2,4
Heroina	4,6	2,7	3,6	1,3	0,9	2,4
Astrolit	1,2	1,1	0,0	0,7	0,9	2,4
"Kompot"	4,0	2,2	0,0	2,0	0,9	2,4
Grzyby halucynogenne	6,4	2,7	5,3	2,0	0,9	2,4
Crack	2,9	2,2	0,9	1,3	0,9	4,8
Sterydy anaboliczne	6,4	2,2	2,7	3,4	2,7	4,8

Tabela 5. Używanie substancji psychoaktywnych wśród uczniów w wieku 17-18 lat, kiedykolwiek w życiu wg płci badanych (odsetek badanych).

	2011		2015		2019	
	Chłopcy	Dziewczęta	Chłopcy	Dziewczęta	Chłopcy	Dziewczęta
Marihuana lub haszysz	50,7	37,4	51,5	33,5	49,1	28,9
Substancje wziwne	7,7	10,0	14,7	5,3	18,5	9,2
Amfetamina	12,4	7,8	13,2	6,2	11,1	5,0
Leki uspokajające i nasenne	9,1	32,8	16,7	28,1	9,3	28,1
LSD	1,9	0,4	6,4	3,3	5,6	1,7
Ecstasy	2,9	1,3	5,9	4,8	7,4	2,5
Kokaina	4,8	2,6	7,9	3,3	3,7	3,3
Heroina	2,9	0,4	4,4	2,9	5,6	3,3
Astrolit	2,4	0,4	2,5	1,9	3,7	2,5
"Kompot"	3,3	0,4	5,9	2,9	1,9	1,7
Grzyby halucynogenne	10,0	2,2	9,4	2,4	1,9	3,3

Crack	3,8	0,9	4,5	2,4	1,9	0,8
Sterydy anaboliczne	3,8	-	3,4	2,4	3,7	1,7

Zestawienie wyników z 2019 r. z wynikami z lat 2011 i 2015 pokazuje zróżnicowanie w używaniu substancji psychoaktywnych ze względu na płeć.

Rozpowszechnienie eksperymentowania z przetworami konopi rosło wśród dziewcząt z młodszej grupy by w 2019 roku zejść do poziomu niższego niż w 2011. U chłopców z gimnazjum, jeśli chodzi o używanie przetworów konopi, obserwujemy spory spadek w stosunku do 2011 i 2015 roku.

Na drugim miejscu wśród narkotyków używanych przez chłopców z gimnazjum plasują się leki uspokajające i nasenne (bez przepisu lekarza). U chłopców po spadku w 2015 roku obserwujemy wzrost do poziomu porównywalnego z 2011. U dziewcząt stabilizacja w tym zakresie w latach 2011 do 2015 i aktualnie spadek do poziomu 20,6%. Wśród uczennic z młodszej grupy wiekowej używanie leków uspokajających i nasennych znajduje się na pierwszym miejscu.

Na trzecim miejscu wśród chłopców z gimnazjum znajdują się substancje wziewne – lekki wzrost w stosunku do 2015 roku. Dziewczęta nie przyznawały się do używania substancji wziewnych.

W starszej grupie wiekowej u chłopców obserwujemy stabilizację wskaźników dotyczących używania przetworów konopi. U dziewcząt podobnie ale z lekkim spadkiem w 2019 roku. Na drugim miejscu u chłopców znalazły się substancje wziewne z obserwowalnym w ostatnim roku wzrostem. U uczennic starszych używanie substancji wziewnych po dużym spadku wskaźników w 2015 roku aktualnie widzimy wzrost do poziomu z 2011 roku. Wśród dziewcząt ze szkół ponadgimnazjalnych nadal popularne są leki uspokajające i nasenne – stabilizacja wskaźników na poziomie około 30 %. W przypadku amfetaminy u chłopców obserwuje się stabilizację a u dziewcząt lekki spadek wskaźnika

Jak pokazała dotychczasowa analiza, spośród substancji psychoaktywnych innych niż alkohol najbardziej rozpowszechnione są próby z konopiami indyjskimi, lekami uspokajającymi i nasennymi, substancjami wziewnymi, amfetaminą.

Zobaczymy zatem jak przedstawia się rozpowszechnienie używania tych substancji, gdy zawężymy okres obserwacji do ostatnich 12 miesięcy przed badaniem, a następnie do ostatnich 30 dni.

Tabela 6. Używanie substancji psychoaktywnych w czasie ostatnich 30 dni wśród uczniów w wieku 15-16 lat (odsetek badanych).

	2011	2015	2019
Marihuana lub haszysz	14,8	11,2	9,0
Substancje wziewne	6,1	2,9	4,7
Leki uspokajające i nasenne	7,5	7,2	6,2

Tabela 7. Używanie substancji psychoaktywnych w czasie ostatnich 30 dni wśród uczniów w wieku 17-18 lat (odsetek badanych).

	2011	2015	2019
Marihuana lub haszysz	18,0	17,5	13,1
Substancje wziewne	2,7	3,8	4,0
Leki uspokajające i nasenne	4,8	7,8	7,4

Dane zestawione w tabelach pokazują, że zarówno wśród 15-16-latków jak 17-18-latków odsetek użytkowników konopi spada w miarę zawężania okresu obserwacji. Okres ostatnich 30 dni przed badaniem można przyjąć za wskaźnikowy dla względnie częstego, okazjonalnego używania. Można przypuszczać, że palenie marihuany w większości przypadków nie ma charakteru regularnego.

Stąd trudno mieć pewność, że wszyscy uczniowie, którzy zadeklarowali kontakt z konopiami w czasie ostatnich 30 dni na pewno używają ich co najmniej raz na miesiąc. Można jednak założyć, z pewnym przybliżeniem, że proporcje palących raz na miesiąc wśród tych, którzy nie palili w ostatnim miesiącu są równe proporcji palących rzadziej, a potwierdzających palenie w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem. Przy takim założeniu można uznać, że ok. 15 - 18 %, niezależnie od wieku używa marihuany lub haszyszu co najmniej raz w miesiącu. W 2019 roku wśród uczniów gimnazjalnych obserwujemy lekki spadek osób deklarujących używanie przetworów konopi 30 dni przed badaniem. Nieco większy spadek odsetka wśród uczniów starszych – używanie przetworów konopi.

Inną relatywnie bardziej rozpowszechnioną substancją w opinii respondentów, przynajmniej na poziomie pojedynczych prób, są środki wziewne. W obu grupach wiekowych obserwujemy tendencje stabilizacyjne. Warto jest zdobyć informacje czy młodzi ludzie używają „tradycyjnych” substancji wziewnych (kleje, aerozole), czy mamy do czynienia z nowymi substancjami psychoaktywnymi.

Aktualne używanie substancji wziewnych jest wśród badanych znacznie mniej rozpowszechnione niż w przypadku przetworów konopi.

W czasie 2011 – 2015 wzrosły lekko wskaźniki aktualnego i częstego używania leków uspokajających i nasennych w starszej grupie do stabilizacji w 2019 roku. Natomiast w grupie młodszej obserwujemy od 2011 roku stabilizację na poziomie 6-7%.

2.Dostępność młodzieży do substancji psychoaktywnych.

Kolejnym istotnym obszarem diagnozy jest dostępność młodzieży do środków psychoaktywnych (legalnych i nielegalnych). Młodym ludziom zadano pytanie „ Jak sądzisz, gdybyś chciał (a) zdobyć każdą z następujących substancji, jak trudne byłoby to dla Ciebie ?”

Odpowiedzi pokazują poniższe tabele:

Tabela 8.

2011

	Niemożliwe		Trudne		Łatwe		Nie wiem	
	15-16	17-18	15-16	17-18	15-16	17-18	15-16	17-18
marihuana lub haszysz	17,6	11,1	18,8	19,5	23,8	43,9	29,9	25,5
amfetamina	22,9	18,9	21,5	20,3	13,4	21,4	40,5	39,4
leki uspokajające lub nasenne	14,4	14,8	16,2	14,8	34,0	36,3	35,2	34,1

Tabela 9.

2015

	Niemożliwe		Trudne		Łatwe		Nie wiem	
	15-16	17-18	15-16	17-18	15-16	17-18	15-16	17-18
marihuana lub haszysz	14,4	12,0	26,6	18,9	33,6	40,3	26,0	27,4
amfetamina	22,7	17,7	24,5	23,6	15,5	17,2	36,5	41,7
leki uspokajające lub nasenne	13,7	14,4	20,3	15,0	38,3	37,3	27,1	32,5

Tabela 10.
2019

	Niemożliwe		Trudne		Łatwe		Nie wiem	
	15-16	17-18	15-16	17-18	15-16	17-18	15-16	17-18
marihuana lub haszysz	33,2	18,3	17,2	26,9	20,7	33,2	26,6	21,1
amfetamina	37,5	27,4	15,7	28,6	11,4	12,5	32,0	30,9
leki uspokajające lub nasenne	30,5	22,3	15,6	19,5	29,3	33,7	23,4	24,0

Dla opracowania połączono kategorie „Bardzo trudne” i „Dość trudne” w jedną „Trudno” i analogicznie „Dość łatwe” i „Bardzo łatwe” w jedną „Łatwe”.

W 2019 roku obserwujemy niewielkie różnice w obu kategoriach wiekowych wśród osób, które uważają, że łatwo byłoby im zdobyć dany narkotyk. Różnica dotyczy marihuany – uczniowie starsi częściej uważają, że łatwo byłoby im nabyć przetwory konopi. Mniej osób z grupy młodszej (w stosunku do 17-18-latków) uważa, że byłoby trudno zdobyć daną substancję psychoaktywną. Gimnazjaliści także częściej udzielili odpowiedzi, że zdobycie substancji o jakie pytano jest niemożliwe. Podobne są wskaźniki dla uczniów ze szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych dotyczące odpowiedzi „nie wiem” – może to oznaczać, że te osoby w ogóle nie interesują się tym tematem.

Aktualnie w porównaniu do lat 2011 oraz 2015 więcej gimnazjalistów ocenia zdobycie danych substancji jako niemożliwe. Podobne wyniki obserwujemy u starszych uczniów.

Analogicznie niższe są wskaźniki w obu kategoriach wiekowych dotyczące łatwego dostępu do wymienionych substancji.

3 Wiedza na temat substancji i ocena ich używania

Tabela 11. Społeczne potępienie używania substancji psychoaktywnych w 2011, 2015 i 2019 r.

– rozkład odpowiedzi na pytanie: jak należałoby ocenić zachowanie rówieśnika tej samej płci, który od czasu do czasu sięga po substancje psychoaktywne (odsetek badanych - uczniowie w wieku 15 - 16 lat i 17-18 lat).

Poziom klasy		To nic złego			Raczej niewłaściwe			Niewłaściwe			Bardzo niewłaściwe		
		2011	2015	2019	2011	2015	2019	2011	2015	2019	2011	2015	2019
Gimnazja	palenia tytoniu	29,1	18,8	30,1	29,1	33,6	27,7	25,4	27,8	18,4	16,5	18,4	22,7
	picia piwa	47,1	39,0	39,5	30,3	34,3	30,1	14,0	17,7	16,0	8,7	7,9	13,3
	picia wina	31,8	36,8	39,1	35,8	30,0	26,6	20,7	19,5	17,6	11,7	11,9	15,6
	picia wódki	31,2	22,4	28,5	29,2	29,2	22,3	21,3	26,7	20,7	18,3	20,2	27,3
	palenia marihuany	23,0	18,1	22,7	16,9	19,1	11,7	22,2	21,3	22,7	37,9	39,4	41,9
	używania amfetaminy	7,5	4,7	9,4	12,6	10,5	15,2	26,5	26,0	22,7	53,4	56,7	50,0

	używania kokainy	7,3	4,3	8,6	8,9	11,6	10,9	26,8	24,5	21,5	57,0	57,8	56,6
	używania kompotu	7,3	6,9	9,8	12,0	9,7	10,2	23,7	22,7	18,4	57,0	58,8	58,6
Ponadgimnazjalne	palenia tytoniu	37,2	31,6	33,7	32,4	30,7	36,0	17,9	23,3	17,7	12,5	13,2	12,6
	picia piwa	68,9	62,3	69,1	19,5	20,0	18,3	7,9	10,8	6,3	3,6	5,4	6,3
	picia wina	49,7	50,5	70,3	29,9	27,6	17,7	13,4	13,9	5,7	7,0	6,8	6,3
	picia wódki	46,0	42,0	58,9	28,5	29,2	21,7	16,9	16,7	12,0	8,7	10,6	7,4
	palenia marihuany	26,4	28,3	22,3	21,6	19,3	21,1	24,3	20,8	20,0	27,7	30,2	36,6
	używania amfetaminy	5,4	8,3	4,6	16,8	13,7	13,1	27,2	22,6	21,1	50,6	53,3	61,1
	używania kokainy	5,9	7,3	4,0	13,4	12,3	11,4	25,7	23,8	18,9	55,0	55,0	65,7
	używania kompotu	5,7	7,3	2,9	11,1	11,8	13,1	26,8	21,8	16,6	56,5	56,8	67,4

Porównanie wyników z 2011 roku z wynikami z poprzednich lat (1998 i 2006) wskazuje na wzrost tolerancji młodzieży dla zachowań związanych z używaniem substancji psychoaktywnych takich jak alkohol, narkotyki, palenie papierosów. Natomiast w 2015 roku u gimnazjalistów obserwujemy spadek osób uważających, że palenie marihuany to nic złego – wzrost do 2011 roku, gdy odsetek wynosił 23,0% i w 2015 roku 18,1%.

W rok 2019 następuje kolejny lekki wzrost odsetka uważających, że palenie marihuany to nic złego – wzrost do poziomu z 2011 roku – aktualnie 22,7% gimnazjalistów. Jeśli chodzi o ocenę, że palenie marihuany jest niewłaściwe to obserwujemy tendencje stabilizacyjne. Większą różnicę widać u osób wahających się *Raczej niewłaściwe* – spadek na rzecz pozostałych kategorii. Wśród gimnazjalistów obserwujemy wzrost przyzwolenia na używanie amfetaminy, przy jednoczesnym obniżeniu odsetka osób uważających, że jest to niewłaściwe.

U uczniów starszych po tendencji stabilizacyjnej następuje pewien spadek uważających, że palenie marihuany to nic złego - 22,3%, a zarazem wzrost odsetka osób uważających, że jest to niewłaściwe (o 6%).

Relatywnie ze środków psychoaktywnych nielegalnych najbardziej liberalnie traktowana jest marihuana. Wskaźniki dotyczące oceny, że palenie marihuany to nic złego bliższe są wskaźnikom dotyczących używania legalnych substancji psychoaktywnych.

Ryzyko związane z używaniem substancji psychoaktywnych w opiniach badanych.

Używanie substancji psychoaktywnych, zarówno legalnych takich jak napoje alkoholowe, czy tytoń, jak nielegalnych takich jak narkotyki niesie za sobą ryzyko pojawienia się szkód zdrowotnych i społecznych. Ryzyko to jest szczególnie duże, gdy po substancje te sięgają ludzie bardzo młodzi, nieświadomi tego, co może im grozić. Pewne znaczenie profilaktyczne może tu mieć wiedza na temat wielorakich niebezpieczeństw związanych z ich używaniem. Nie tylko dlatego, że uświadomienie sobie ryzyka skłaniać powinno do ograniczania konsumpcji, ale również dlatego, że stwarza ono

szansę zadbania o jak największe zminimalizowanie niebezpieczeństwa powikłań. Zobaczymy, zatem na ile młodzież zdaje sobie sprawę z ryzyka związanego z używaniem różnych substancji.

Przedstawiono badanym listę środków legalnych i nielegalnych i poproszono, aby na czterostopniowej skali od „nie ma ryzyka” do „duże ryzyko” ocenili ryzyko zaszkodzenia sobie w wyniku używania każdego z nich. W przypadku większości substancji pytano osobno o ryzyko związane z podejmowaniem prób oraz ryzyko wynikające z regularnego używania.

Tylko przy napojach alkoholowych, traktowanych zresztą łącznie oraz przy konopiach wprowadzono trzy poziomy nasilenia używania. W przypadku alkoholu odpowiadają one trzem stylom picia tj.: „małe ilości jednorazowo, ale często”, „duże ilości jednorazowo, ale rzadko” oraz „dużo jednorazowo i często”. W odniesieniu do przetworów konopi trzy poziomy używania odpowiadają eksperymentowaniu, używaniu okazjonalnemu i używaniu regularnemu.

Zdecydowana większość uczniów dostrzega ryzyko szkód związanych z używaniem substancji psychoaktywnych. Tylko bardzo nieliczni stwierdzają, że ich używanie nie jest związane z żadnym negatywnym następstwem. Stosunkowo najwięcej takich odpowiedzi padło przy paleniu papierosów od czasu do czasu oraz podejmowaniu prób z marihuaną lub haszyszem. Jednak regularne palenie papierosów w ilości co najmniej jednej paczki dziennie lub regularne palenie marihuany lub haszyszu traktowane jest jako bardzo ryzykowne zachowanie.

Wywiady z młodzieżą wskazują nadal na podobne tendencje – w ocenie uczniów większe ryzyko niesie używanie systematyczne dużych ilości, natomiast używanie okazyjne marihuany jest bardziej bezpieczne od picia alkoholu czy palenia papierosów. Oczywiście młodzi użytkownicy są bardziej liberalni w tym zakresie.

4. Zjawisko używania substancji psychoaktywnych przez dorosłych użytkowników.

Dane z wywiadów z dorosłymi użytkownikami substancji psychoaktywnych oraz dane z placówek leczenia wskazują na wzrost liczby osób dorosłych używających szkodliwie narkotyków. Mówimy tu o osobach, które podejmują leczenie.

Poradnia Leczenia Uzależnień wskazywała na stopniowy wzrost liczby zarejestrowanych osób podejmujących leczenie w związku z używaniem substancji psychoaktywnych. Od 16 osób w 2015 roku do 28 w 2017 roku. Nie wszyscy kontynuowali terapię. W 2018 roku zarejestrowano 3 nowe osoby. Rok 2019 to 6 nowych zarejestrowanych osób, z czego 3 pochodzą ze Starachowic.

Nie możemy na tej podstawie wnioskować, czy rozmiary używania substancji psychoaktywnych przez osoby dorosłe są większe czy mniejsze. Na leczenie zgłaszają się ci, którzy ponoszą już duże koszty społeczne i osobiste.

Coraz częściej problem używania substancji psychoaktywnych dotyka miejsc pracy (gdzie występuje system 3-zmianowy). Zdarzają się przypadki, że osoby 30-kilkuletnie po raz pierwszy właśnie w miejscu pracy sięgają po narkotyki. W zakładach pracy nie ma systemu sprawdzania pracowników na obecność nielegalnych substancji psychoaktywnych. Jedynie dotyczy to alkoholu. Wydaje się, że jest to mało dostrzegany problem wśród pracodawców.

5. Używanie dopalaczy.

Wyniki ostatnich badań ankietowych pokazują także zjawisko używania dopalaczy przez młodzież szkolną.

W 2017 r. w szpitalu nie odnotowano ani jednego przypadku zatrucia dopalaczami osób nieletnich z terenu miasta. Podobnie w 2018 roku. Natomiast w 2019 roku były to 2 osoby.

2019

Tabela 12.

Czy byłeś w sklepie z dopalaczami

	Gimnazja	Ponadgimnazjalne
TAK	7,0	6,3
NIE	87,5	93,7

Tabela 13.

Czy kupowałeś dopalacze – uczniowie 15-16 lat

	TAK	NIE
w sklepie z dopalaczami	1,6	89,8
przez internet	2,7	88,7
w inny sposób	3,1	88,3

Tabela 14.

Czy kupowałeś dopalacze – uczniowie 17-18 lat

	TAK	NIE
w sklepie z dopalaczami	1,7	97,7
przez internet	2,3	97,1
w inny sposób	3,4	96,4

Tabela 15.

Używanie dopalaczy – uczniowie 15-16 lat

	TAK	NIE
kiedykolwiek w życiu	5,5	89,1
30 dni przed badaniem	5,1	89,5

Tabela 16.

Używanie dopalaczy – uczniowie 17-18 lat

	TAK	NIE
kiedykolwiek w życiu	2,9	94,9
30 dni przed badaniem	1,2	96,0

Zebrane dane wskazują, że dopalacze nie należą do tych najbardziej popularnych środków wśród uczniów z obu kategorii wiekowych. Obserwuje się, że uczniowie gimnazjum nieco częściej deklarują kontakt z dopalaczami niż ich starsi koledzy. W przeważającej części uczniowie nie wykazują zainteresowania takimi środkami.

Tabela 17. Ryzyko używania dopalaczy (odsetek badanych).

Jak bardzo, Twoim zdaniem, ludzie ryzykują, że sobie zaszkodzą (zdrowotnie lub w inny sposób), jeśli...

Poziom klasy		Nie ma ryzyka		Małe ryzyko		Umiarkowane ryzyko		Duże ryzyko		Nie wiem	
		2015	2019	2015	2019	2015	2019	2015	2019	2015	2019
Gimnazjum	Próbują 1raz lub 2 razy dopalaczy	8,0	10,2	20,5	7,0	30,3	14,8	26,9	48,4	14,4	14,1
	Używają dopalaczy regularnie	5,3	8,6	2,3	3,1	3,0	3,1	75,5	66,4	14,0	13,3
Ponadgimnazjalne	Próbują 1raz lub 2 razy dopalaczy	9,0	2,3	16,5	5,1	27,2	16,0	30,8	60,6	16,5	15,4
	Używają dopalaczy regularnie	6,8	3,4	3,1	2,3	3,6	-	71,9	81,1	14	13,1

Młodzi ludzie inaczej oceniają ryzyko używania dopalaczy biorąc pod uwagę częstotliwość używania tych środków. Przy regularnym używaniu dopalaczy znacznie wzrasta odsetek uważających, że związane jest to z umiarkowanym i dużym ryzykiem. Pokazuje to, że młodzi znają ryzyko używania dopalaczy, rozróżniają niebezpieczeństwa związane z eksperymentowaniem i z regularnym używaniem różnych środków zastępczych. Optymistyczne jest to, że w 2019 roku wzrasta odsetek osób uważających, że używanie dopalaczy niesie za sobą ryzyko szkód zdrowotnych. Jest to pewnie efekt prowadzonych działań z zakresu profilaktyki uzależnień oraz akcji propagandowych.

Podobnie oceniają używanie innych substancji nielegalnych. Zjawisko używania dopalaczy mocno związane jest z ich dostępnością na rynku.

Z badania wynika, że 84,8 % uczniów gimnazjalnych uważa, że niemożliwe zdobycie dopalaczy. Natomiast wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych uważa tak 96,% . Wskazuje to na dość małą dostępność do tych substancji, przynajmniej w naszym mieście.

Z informacji samych dorosłych użytkowników wynika, że najczęściej po dopalacze jeżdżą np. do Ostrowca Świętokrzyskiego lub kupują przez internet. Z danych z Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej oraz Punktu Konsultacyjnego dla Uzależnionych i ich Rodzin wynika, że nie nastąpił wzrost używania nowych substancji psychoaktywnych. Młodzi ludzie w bezpośrednich rozmowach mówią, że raczej nie chcą używać dopalaczy. Osoby, które używają nowych substancji psychoaktywnych bywają stygmatyzowane. Problem dotyczy bardziej dorosłych użytkowników, którzy używają tych środków od 2-3 lat (zamiennie z amfetaminą).

Wydaje się niebezpiecznym mówienie o ryzyku używania w odniesieniu tylko do dopalaczy. Powodować to może większe przyzwolenie na inne środki np. na alkohol, przetwory konopi itp.

W działaniach profilaktycznych powinniśmy skupiać się ogólnie na substancjach psychoaktywnych oraz promować zdrowy styl życia.

6. Udział nieletnich w dokonaniu czynów z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.

Wstępne analizy stanu zagrożenia narkomanią wskazują, że na terenie podległym KPP w Starachowicach istnieje dostępność takich środków jak marihuana, amfetamina, ekstazy i grzybki halucynogenne. Praktycznie już od kilku lat odnotowywany jest również wzrost liczby mieszkańców naszego miasta, którzy mają bezpośredni kontakt z narkotykami oraz osób, które te środki zażywają, co potwierdzają również badania prowadzone na terenie Starachowic. Dane przedstawione w tym opracowaniu to dane zamieszczone w systemie statystycznym Policji.

Dane za 2010 i 2011 rok:

- 2010 r. wszczęte postępowania – 25 spraw,(podejrzani – 82 osoby, w tym 5 osób nieletnich),
- 2011 r. wszczęte postępowania - 43 sprawy,(podejrzani – 53 osoby, w tym 7 osób nieletnich).

Z informacji uzyskanych z KPP wynika, że obserwuje się tendencję wzrostową, jeżeli chodzi o stwierdzenie przestępstw wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Najliczniejsza grupa sprawców mieści się w przedziale wiekowym 20 - 28 lat.

W 2012 r. rośnie nadal liczba przestępstw wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, wszczęto 38 postępowań (50 sprawców, w tym 5 nieletnich). W większości przypadków jest to posiadanie narkotyków.

W 2013 r. ujawniono 56 przestępstw naruszających ustawę o przeciwdziałaniu narkomanii, w 2014 r. ujawniono 62 przestępstwa naruszające art. 62 ustawy, 8 przestępstw w związku z naruszeniem art. 59 ustawy oraz 2 przestępstwa naruszające art. 58 cyt. ustawy, sprawcą jednego był nieletni. W 2015 ujawniono 43 przestępstwa naruszające przepisy karne ustawy, nie stwierdzono udziału osób nieletnich, w 2016 r. KPP prowadziła 60 spraw. Natomiast w 2017 r. odnotowano 110 przestępstw, ujawniono 9 nieletnich pod wpływem narkotyków. W 2018 r. odnotowano 57 przestępstw naruszających ustawę o przeciwdziałaniu narkomanii. Rok 2019 (stan na dzień 30.09.2019r.) - prowadzono 65 spraw, z czego 48 dot. posiadania środków odurzających.

7. System pomocy dla osób używających substancji psychoaktywnych

W Starachowicach od listopada 1994 roku realizowany jest program metadonowy dla dorosłych użytkowników opiatów. Aktualnie w programie uczestniczy 32 pacjentów ze Starachowic, Skarżyska, Sandomierza, Kielc, Rzeszowa i innych miejscowości.

Program Metadonowy powstał w ramach i był częścią składową realizowanego przez Instytut Psychiatrii i Neurologii w Warszawie Programu Zapobiegania Narkomanii „Odłot”, podlegał nadzorowi IPiN. Jako samodzielny program funkcjonuje od 2000 roku. Celem realizowanego w Starachowicach Programu jest:

- poprawa stanu somatycznego i psychicznego pacjentów,
- readaptacja osób uzależnionych,
- ograniczenie rozprzestrzeniania zakażeń HIV i innych.

Program realizowany w Starachowicach polega na podawaniu metadonu w warunkach ambulatoryjnych. Do sukcesów programu należy zaliczyć, fakt iż w mieście nie powiększa się liczba osób uzależnionych od opiatów.

Dla pacjentów używających substancji psychoaktywnych (okazjonalnie czy uzależnionych) innych niż opiaty istnieje oferta podjęcia leczenia w dwóch placówkach:

- Poradnia Leczenia Uzależnień przy PZOZ,
- Punkt Konsultacyjny dla Uzależnionych i ich Rodzin przy Stowarzyszeniu Nauczycieli „Zdrowa Szkoła”.

W przypadku osób używających narkotyki psychiatrzy wystawiają skierowania do placówek leczenia stacjonarnego.

Poradnia Leczenia Uzależnień zatrudnia lekarza psychiatrę, sześciu specjalistów terapii uzależnień oraz pielęgniarkę i prowadzi:

- substytucyjne leczenie metadonem (wyżej opisane),
- diagnozę, terapię osób używających substancji psychoaktywnych; poradnictwo terapię dla współuzależnionych,
- badania diagnostyczne na obecność substancji psychoaktywnych w moczu; rodzice mogą poznać zasady pobierania moczu do badań, omówić wyniki badań, a także swoje obawy i przygotować się na rozmowę z dzieckiem;

Wszystkie zgłaszające się osoby uzyskują pomoc. Każdy pacjent ma także możliwość wyboru miejsca leczenia – przekazywana jest szczegółowa informacja o innych placówkach leczenia ambulatoryjnego

lub stacjonarnego na terenie województwa lub kraju. Dzięki współpracy z niektórymi ośrodkami (Ośrodek Rehabilitacji Dzieci i Młodzieży w Lutej k/Stąporkowa , Ośrodek „San Damiano” w Chęcinach i inne) możliwe jest w miarę szybkie umieszczanie pacjentów w placówkach lecznictwa stacjonarnego.

Punkt Konsultacyjny dla Uzależnionych i ich Rodzin przy Stowarzyszeniu Nauczycieli „Zdrowa Szkoła” - zatrudnionych 3 specjalistów terapii uzależnień,

W ramach działania Punktu prowadzone są konsultacje dla rodziców podejrzewających, że ich dziecko bierze narkotyki oraz terapia dla rodzin, grupa wsparcia dla rodziców/opiekunów.

Wśród dorosłych problemem staje się używanie substancji psychoaktywnych w środowisku pracowniczym (praca zmianowa). Z ich informacji wynika, że w narkotyki zaopatrywali się właśnie w miejscu pracy, że wiele osób pracuje pod wpływem środków odurzających. Najczęściej jest to amfetamina oraz przetwory konopi indyjskich.

W poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w roku 2016 zarejestrowano 6 nieletnich z problemem używania substancji psychoaktywnych, w 2017 r. było to 7 uczniów. W roku 2018 - 6 uczniów kontynuuje terapię indywidualną. W 2019 roku są to 3 osoby, w tym jedna uczennica uzależniona od opiatów.

Uzupełnieniem danych oficjalnych są informacje uzyskane od samych młodych ludzi, którzy sygnalizują fakt znacznego rozpowszechnienia używania substancji psychoaktywnych w ich środowiskach rówieśniczych oraz łatwą dostępność do tych środków. Dużą rolę w formułowaniu takich opinii mają zapewne ich przekonania normatywne.

W dalszym ciągu szczególnie trudną grupą użytkowników są młodzi ludzie w wieku 20 – 25 lat, którzy nigdzie nie pracują i nie uczą się - pozostają poza wszelkimi zinstytucjonalizowanymi formami oddziaływań, a rodzice często nie mają na nich wpływu. Nie są oni zmotywowani do podejmowania leczenia i dopiero w przypadku ponoszenia wysokich kosztów zdrowotnych bądź społecznych podejmują jakąś formę terapii. Zagrożenie wyrokiem sądowym, karą pozbawienia wolności, zmusza niektóre osoby do szukania pomocy. Nie zawsze ta zewnętrzna motywacja do podjęcia leczenia jest jednak trwała.

Osoby te, w wieku ok. 30 lat zgłaszają się na leczenie (często z inicjatywy rodzin), gdy ponoszą już duże koszty zdrowotne (np.choroby psychiczne) i postępowanie z nimi jest już mocno ograniczone.

Nie jest to specyfika Starachowic, ale w ogóle problem w lecznictwie osób używających substancji psychoaktywnych – legalnych (alkohol) czy nielegalnych (narkotyki).

8. Posiadane zasoby.

We wszystkich placówkach oświatowych pracują przeszkoleni nauczyciele i pedagodzy przygotowani do prowadzenia zajęć profilaktycznych, postępowania z uczniem podejrzanym o używanie narkotyków. Uczestniczyli w szkoleniach prowadzonych przez osoby pracujące w ośrodkach dla uzależnionych, ćwiczyli swoje umiejętności praktycznie.

We wszystkich placówkach realizowane są różnorodne zajęcia z zakresu profilaktyki uzależnień zgodnie z opracowanymi przez szkoły Programami Profilaktycznymi, które są integralną częścią Programów Wychowawczych.

W starachowickich szkołach podstawowych i gimnazjach (w roku szkolnym 2019/2020 w szkołach podstawowych) realizowany jest program profilaktyczny “Spójrz Inaczej”. Jest to program prowadzony w placówkach oświatowych w całym kraju od ponad 15 lat. Pozytywnie zaopiniowany przez Ministerstwo Edukacji Narodowej, Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Polskie Towarzystwo Psychologiczne.

Wyniki ankiet ewaluacyjnych przeprowadzonych wśród realizatorów programu wskazują, na dobry jego odbiór w środowiskach uczniowskich oraz ich rodziców. Nauczyciele (zwłaszcza z klas nauczania początkowego) mają możliwość obserwowania każdego dnia swoich uczniów i monitorowania efektów programu.

W Punkcie Konsultacyjnym dla Uzależnionych i ich Rodzin pracuje 3 certyfikowanych specjalistów terapii uzależnień,(1 osoba w trakcie certyfikacji), psycholog. Dwóch specjalistów terapii uzależnień

posiada kwalifikacje do prowadzenia terapii osób uzależnionych od przetworów konopi – program niemiecki Candis.

Realizowany jest także program wczesnej interwencji „FreD Goes Net”. Jest to program kierowany do młodych ludzi, którzy jeszcze nie są uzależnieni i po raz pierwszy ponoszą koszty używania substancji psychoaktywnych (kłopoty w szkole, konflikt z prawem, itp.).

Gmina przekazuje znaczne środki na organizowanie zajęć pozalekcyjnych na terenie placówek oświatowych oraz dofinansowuje działalność świetlic środowiskowych i grup terapeutycznych.

Wiele placówek w mieście prowadzi działalność ukierunkowaną na rozwiązywanie problemów młodych ludzi, ale brakuje skoordynowanej współpracy w tym zakresie. Partnerami w realizacji zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii mogą być:

1. Placówki oświatowe.
2. Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna.
3. Organizacje pozarządowe.
4. Zespoły muzyczne, taneczne, Państwowe Ognisko Plastyczne, Młodzieżowy Dom Kultury, Starachowickie Centrum Kultury.
5. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.
6. Komenda Powiatowa Policji.
7. Poradnia Leczenia Uzależnień przy PZOZ.

Miasto dysponuje bazą do prowadzenia zajęć sportowych: stadion, boiska i hale sportowe, basen, zbiorniki wodne, ściankę wspinaczkową, strzelnicę. Młodzieżowy oddział PTTK posiada rowery do wypożyczenia.

Cel główny programu:

Ograniczanie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z używania substancji psychoaktywnych (innych niż alkohol), poprzez podnoszenie wiedzy i świadomości mieszkańców Starachowic oraz prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych i terapeutycznych.

Cele szczegółowe Programu

1. Wzrost wiedzy wśród dorosłych mieszkańców Starachowic na temat zagrożeń związanych z używaniem substancji psychoaktywnych (problemach i szkodach oraz zachowaniach ryzykownych, konsekwencjach takich zachowań, a także metodach leczenia i zapobiegania szkodom zdrowotnym w tym zakresie, dostępnych formach pomocy dla osób uzależnionych i ich rodzin).

Wskaźniki:

- liczba przeprowadzonych kampanii informacyjno-edukacyjnych dla dorosłych mieszkańców miasta,
- ilość materiałów edukacyjnych udostępnionych mieszkańcom miasta poprzez placówki, instytucje itp.

2. Wzrost wiedzy dzieci i młodzieży na temat zachowań ryzykownych, ich konsekwencji oraz dostępnych sposobów pomocy na terenie Starachowic.

Wskaźniki:

- liczba programów profilaktycznych zrealizowanych w placówkach oświatowych,
- liczba uczestników zajęć

3. Wdrożenie programów szkoleniowych dla nauczycieli/wychowawców.

Wskaźniki:

- liczba zrealizowanych programów szkoleniowych,
- liczba przeszkolonych nauczycieli/wychowawców.

4. Promowanie i wdrażanie programów szkoleniowych nastawionych na rozwijanie kompetencji rodzicielskich i wychowawczych w obszarze problematyki narkomanii.

Wskaźniki:

- liczba zrealizowanych programów szkoleniowych,
- liczba przeszkolonych rodziców/opiekunów.

5. Zwiększenie dostępności programów terapeutycznych i rehabilitacyjnych dla osób eksperymentujących, używających szkodliwie, zagrożonych uzależnieniem i uzależnionych od substancji psychoaktywnych i członków ich rodzin.

Wskaźniki:

- liczba zrealizowanych godzin programów terapeutycznych dofinansowanych z budżetu gminy,
- liczba odbiorców programów terapeutycznych.

6. Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz realizowanie działań profilaktycznych promujących zdrowy, trzeźwy i bezpieczny styl życia.

Wskaźniki:

- liczba i rodzaj podjętych działań,
- liczba odbiorców.

7. Wzmocnienie działań ukierunkowanych na zapobieganie lub zmniejszanie szkód związanych z problemem narkomanii:

Wskaźniki:

- liczba organizacji pozarządowych/instytucji realizujących działania pomocowe dla grup ryzyka,
- formy pomocy,
- liczba odbiorców.

Zadania i sposoby ich realizacji

Zadanie I

Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem.

1. Prowadzenie poradnictwa i konsultacji dla osób uzależnionych i ich rodzin (konsultacje indywidualne, spotkania terapeutyczne, wsparcie psychologiczne, pomoc w rozwiązywaniu problemów) oraz prowadzenie działań motywujących do podjęcia terapii.

2. Realizacja programów terapeutyczno – edukacyjnych dla osób uzależnionych i eksperymentujących z narkotykami, w tym prowadzenie grup terapeutycznych i grup wsparcia dla osób uzależnionych oraz treningi umiejętności interdyscyplinarnych.

3. Przygotowanie dodatkowej kadry specjalistycznej do pracy z osobami używającymi narkotyki.

4. Zapewnienie pomocy psychiatrycznej dla dzieci i młodzieży.

Zadanie II

Podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych i możliwości zapobiegania zjawisku. Promocja zdrowego stylu życia.

1. Prowadzenie kampanii edukacyjnych obejmujących problematykę narkomanii, używania nowych substancji psychoaktywnych, adresowanych w szczególności do młodzieży szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych (zakup materiałów edukacyjnych), a także nagród za udział w konkursach, zawodach). Udział w lokalnych i ogólnopolskich kampaniach i akcjach informacyjno - edukacyjnych. Przygotowanie materiałów informacyjnych dla pracodawców.

2. Organizacja konkursów, festynów, imprez kulturalnych, sportowo - rekreacyjnych, turystyczno - krajoznawczych z elementami profilaktyki uzależnień, promujących zdrowy styl życia wśród dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców miasta (zakup nagród i upominków).

3. Kolportaż materiałów edukacyjnych na temat zagrożeń związanych z używaniem substancji psychoaktywnych.

4. Szkolenia dla przedstawicieli różnych grup zawodowych.

Zadanie III

Wspieranie organizowania i prowadzenia na terenie placówek oświatowych zajęć i programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży.

1. Dofinansowanie i nadzór nad realizacją programów profilaktyczno – edukacyjnych, socjoterapeutycznych prowadzonych na terenie szkół, w placówkach wsparcia dziennego (w tym dożywanie dzieci biorących udział w zajęciach) oraz zapewnienie materiałów dla uczniów.
2. Wspieranie merytoryczne kadry pedagogicznej przy opracowywaniu szkolnych programów profilaktycznych.
3. Podniesienie poziomu umiejętności interpersonalnych uczniów, promowanie zdrowego stylu życia.
4. Wspieranie dotychczasowej działalności instytucji, klubów sportowych działających na terenie miasta i oferujących atrakcyjne formy spędzania wolnego czasu.

Zadanie IV

Udzielanie osobom, rodzinom, w których występują problemy narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej oraz prowadzenie działalności informacyjnej.

1. Stworzenie możliwości nieodpłatnego korzystania z pomocy prawnej oraz psychologicznej w punkcie uruchomionym na terenie gminy dla rodzin, w których występuje problem narkomanii.
2. Zakup i upowszechnianie materiałów edukacyjno – informacyjnych o istocie uzależnień i lokalnym systemie pomocy.
3. Publikowanie w lokalnych mediach informacji o możliwościach uzyskania pomocy na terenie miasta Starachowice.

Zadanie V

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej, szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży.

1. Doskonalenie grup zawodowych zaangażowanych w problematykę narkomanii, (nowych substancji psychoaktywnych), poprzez organizację szkoleń, wymianę doświadczeń, zwiększenie ilości kompetentnych realizatorów programów profilaktycznych.
2. Udzielanie pomocy szkołom w zakresie podniesienia poziomu wiedzy i umiejętności rodziców / prawnych opiekunów na temat zagrożeń związanych z używaniem substancji psychoaktywnych – wywiadówki profilaktyczne.

Zadanie VI

Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów narkomanii.

1. Współpraca z Komendą Powiatową Policji w zakresie organizowania akcji profilaktycznych skierowanych do młodzieży i dorosłych mieszkańców Starachowic na tematy kryminogennych skutków używania narkotyków oraz nowych substancji psychoaktywnych.
2. Wspieranie w różnej formie instytucji, organizacji pozarządowych, placówek wsparcia dziennego (o których mowa w przepisach i wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej), realizujących swoje działania statutowe związane z przeciwdziałaniem narkomanii.
3. Dofinansowanie zorganizowanych form wypoczynku letniego z realizacją programu profilaktyczno - terapeutycznego dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych i patologicznych.
4. Współdziałanie w działaniach promujących zdrowy i bezpieczny sposób spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież – rozwój zorganizowanych zajęć pozalekcyjnych na terenie miasta. Finansowanie lub dofinansowanie konkretnych projektów i działań profilaktycznych.

Zadanie VII

Pomoc społeczna osobom uzależnionym, ich rodzinom dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Integracja tej grupy osób ze środowiskiem lokalnym – z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

1. Podejmowanie działań interdyscyplinarnych wraz z MOPS na rzecz osób, rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej wynikającej z ubóstwa i wykluczenia społecznego.

2. Współpraca z MOPS w zakresie udzielania pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom zgodnie z ustawą o pomocy społecznej.

Źródła finansowania.

1. Środki finansowe na realizację zadań wynikających z Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii pochodzą z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych (zgodnie z art. 18² ustawy).

2. Szacunkowa wielkość środków finansowych przeznaczonych na realizację zadań przewidzianych w Gminnym Programie określa „Ramowy Plan Finansowania zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na 2020 r.”

3. Ramowe Plany Finansowania zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2021, 2022 i 2023 zostaną uchwalone w drodze odrębnych uchwał Rady Miejskiej w Starachowicach, po uchwaleniu budżetu na dany rok.

4. Zlecenie zadań określonych w Gminnym Programie następuje na podstawie obowiązujących przepisów w tym zakresie.

Realizatorzy Gminnego Programu.

1. Gminny Program realizowany jest przez Urząd Miejski w Starachowicach – Referat Edukacji, Kultury, Sportu, Turystyki i Promocji Miasta przy współdziałaniu organizacji pozarządowych, a także gminnych jednostek oraz innych podmiotów, którym zlecono realizację zadań określonych w Gminnym Programie i Ramowym Planie Finansowania.

2. Realizację Gminnego Programu koordynuje Referat Edukacji, Kultury, Sportu, Turystyki i Promocji Miasta Urzędu Miejskiego w Starachowicach.